

گزارش اقدامات مدیریت بحران در کتابخانه‌ها: کتابخانه مرکزی دانشکده علوم پزشکی مراغه

- ✓ مدیریت بحران در کتابخانه‌ها با مفهوم فعلی از سال ۱۹۸۰ آغاز شده و از سال ۲۰۰۱ تا کنون به اوج خود رسیده است. برخی سازمان‌های بین‌المللی از جمله یونسکو، انجمن بین‌المللی آرشیو و فدراسیون بین‌المللی کتابداری و اطلاع‌رسانی، در زمینه مدیریت بحران نقش برجسته داشته‌اند. مراکز میراث فرهنگی، آرشیوی و کتابخانه‌ها در معرض خطرات طبیعی و انسان‌ساخت هستند؛ خطراتی که به منابع و ساختمان‌ها آسیب می‌رساند. هر حادثه‌ای که امنیت بشر را تهدید کند یا هرگونه تهدیدی که به تخریب ساختمان، محتوا، تجهیزات یا خدمات کتابخانه منجر شود، بحران با نگرش خاص به کتابخانه نامیده می‌شود. بی‌تردید، امکان پیشگیری از تمام بحران‌ها وجود ندارد، اما کتابخانه‌ها باید به‌منظور مدیریت مؤثر بحران برنامه‌ریزی کنند. مدیریت بحران، علمی کاربردی است که به‌وسیله مشاهده سیستماتیک بحران‌ها و تحلیل آنها، در جستجوی یافتن ابزاری است که بتواند از بروز بحران‌ها پیشگیری کند و یا در صورت بروز، در جهت کاهش آثار آنها اقدام نماید. مدیریت بحران واکنشی است که هدف آن کاهش اثرات بلایای طبیعی و انسان‌ساخت با انجام برنامه‌ریزی، سازماندهی و بسیج تمامی تجهیزات است.
- ✓ عواملی که باعث زوال و تخریب اسناد و کتابهای کتابخانه‌ها می‌شوند شامل عوامل فیزیکی، شیمیایی، زیستی (مانند جوندگان و موجودات ذره بینی) و عوامل غیرمترقبه مانند سیل و زلزله و آتش هستند.
- ✓ کتابخانه‌ها بالاترین مسئولیت در زمینه پژوهش و توسعه تحقیق در زمینه مدیریت بحران در کتابخانه‌ها را بر عهده دارند و در این راستا کتابخانه دانشکده علوم پزشکی مراغه اصول و الگوی بومی مدیریت بحران را در آیین‌نامه‌ای در قالب تابلو دیواری جهت رویت عموم مراجعین کتابخانه گنجانده است و به پیشگیری و کنترل بحران‌های طبیعی و سازمانی اهمیت داده است و انگیزه‌ی لازم برای اجرای آن را در میان مراجعین خود ایجاد می‌کند. همچنین، طبق نتایج پژوهش‌های کتابخانه‌ای، اولویت اول، مدیریت بحران‌های برون سازمانی، سپس بحران‌های محیط عملیات برون سازمانی و در نهایت بحران‌های درون سازمانی کتابخانه‌ها مقرر شده است.